

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Vliv scénického čtení na děti předškolního věku

Vypracovala: Žaneta Petrová

Vedoucí práce: Mgr. Romana Fabešová

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s využitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. března 2016

Žaneta Petrová

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Romaně Fabešové za její ochotu, vstřícnost a rady. A dále také celému týmu z projektu Listování.

Anotace

Tématem bakalářské práce je vliv scénického čtení na děti předškolního věku. Teoretická část představuje projekt Listování, jak vznikl, čím se zabývá a jeho důležitost na předčtenářství a čtenářství. V praktické části jsou použity metody kvalitativního výzkumu. S dětmi z mateřské školy je prováděn rozhovor. Cílem práce je zjistit, jak působí Listování na malé děti a jak ovlivňuje jejich vztah ke knize a čtenářství.

Klíčová slova

Předčtenářství, Listování, scénické čtení, děti předškolního věku

Abstract

The theme of the thesis is the influence of stage reading on preschool children. The theoretical part presents the project "Listování", the beginning and the activities of the project, and its importance for pre-reading and reading. Qualitative research methods are used in the practical part. The author of the thesis conducts interviews with children in preschools. The aim of the thesis is to find out what effect does "Listování" have on young children and how it influences their relationship to books and reading.

Keywords

Pre-reading, "Listování", stage reading, preschool children

Obsah

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 VÝZNAM PŘEDČTENÁŘSTVÍ	8
1.1 Důležitost rozvoje předčtenářství	8
1.2 Aspekty ovlivňující předčtenářství u dětí.....	9
1.2.1 Rodina	9
1.2.2 Škola	9
1.2.3 Další instituce	10
2 SCÉNICKÉ ČTENÍ	11
3 LISTOVÁNÍ.....	13
3.1 Vznik.....	14
3.2 Zakladatelé.....	15
3.3 Herecký soubor	16
3.4 Celková podoba představení.....	17
3.5 Výběr knih	17
3.6 Úprava knih	18
3.7 Nastudování knih	18
3.7.1 Scéna	19
3.7.2 Rekvizity	19
3.7.3 Kostýmy.....	19
3.7.4 Hudba.....	20
3.8 Cílové skupiny	20
PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ, METODOLOGIE, VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	26
5 VLASTNÍ ŠETŘENÍ.....	27
5.1 Průběh a popis představení	27
5.2 Rozhovor s dětmi	32
5.3 Výsledky rozhovorů.....	38
6 DISKUZE.....	39
ZÁVĚR	40
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	41
SEZNAM TABULEK	43
SEZNAM PŘÍLOH.....	43

ÚVOD

Téma Bakalářské práce *Vliv scénického čtení na děti předškolního věku*, jsem si vybrala ze dvou důvodů. První je, že žijeme v uspěchané době moderních technologií, jako je například televizor, počítač, tablet, mobilní telefon. Tyto prostředky jsou mezi dětmi oblíbenější a poutavější než kniha, která tak na úkor těchto multimédií ustupuje do pozadí. Přitom kniha a pohádka jsou pro dítě důležitou součástí přirozeného vývoje. Uspokojuje jejich potřebu fantazie. Díky ní se učí novým věcem a situacím. S knihou zažívá a prožívá vždy něco nového. Nutí děti přemýšlet a vyprávět si. *„Řeč textu i vyprávění o něm je klíčem k poznávání, otevírá dětem dveře do světa, pomáhá jim do něho pronikat, porozumět mu a těšit se, že do něj mohou tvořivě zasahovat“* (Lepilová, 2014, s. 8).

I přes všemožné vymoženosti se najdou instituce, které se snaží, aby se kniha a pohádka dostala znovu do popředí a snaží se dětem vysvětlit, že kniha není nic nudného, ba naopak. Přesně to dělá projekt Listování. A to je druhý důvod, proč jsem si toto téma vybrala. Představím, co to je Listování, co je jeho cílem, čím se zabývá, co vytváří a jak to vytváří. Zaměřím se na děti jako na posluchače, diváky a budoucí čtenáře a na jejich vztah ke knize. Podívám se s projektem do mateřských škol, budu děti při „listování“ pozorovat a následně se ptát.

Měla jsem tu možnost s Listováním spolupracovat, a tudíž jsem se dostala do jeho nitra. Zaujala mě hlavní myšlenka, tvůrčí nápad a originalita. Zhlédla jsem na desítky představení pro děti a dospělé a každé bylo něčím výjimečné, zábavné, napínavé, milé. Ráda bych tento projekt představila nejen dospělým, ale také dětem, pro které je Listování něco jako živá kniha. Děti se v představeních seznámí s knihou a jejím obsahem a zároveň uvidí kvalitní divadelní představení s kostýmy, rekvizitami a hudbou.

Cílem mé práce je zjistit, zda mají nejmenší děti od 3 do 7 let ponětí o knize a co předává Listování takto malým dětem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝZNAM PŘEDČTENÁŘSTVÍ

Čtenářem se dítě stává v momentě, kdy se naučí číst. Základy čtenářství se kladou již v dětství a děje se tomu tak již v předškolním věku v etapě takzvaného předčtenářství.

1.1 Důležitost rozvoje předčtenářství

„Dítě je v podstatě šťastné. Ale jeho štěstí mu nestačí. Chce vyzkoušet všechny možnosti své existence i možnosti, které nejsou normální cestou realizovatelné. A právě zde by se měla uplatnit literatura.“ (Bohumil Říha)

Předčtenář staršího předškolního věku, tedy dítě ve věku tří až šesti let ještě neumí číst, proto potřebuje zprostředkovatele mezi textem knihy a sebou samým. Tím zprvu bývá člen rodiny, poté se jím stává i pedagog mateřské školy. Ti vybírají předčtenáři vhodné knihy, a tím ovlivňují jeho estetickou výchovu. Ta formuje dětské cítění, myšlení a uspořádává názory na svět kolem něj.

První knihou dítěte bývají leporela, obrázky jsou pro něj písmem. Proto jsou ilustrace důležitou součástí knih. Ilustrátoři dětských knih se snaží vtisknout děj do obrázků. Obrázek pomáhá orientovat se v reálném prostředí, podporuje dětskou zvědavost a rozvíjí jazykový projev.

Předčítání knih umožňuje dítěti zážitek i emoční prožívání, byť bylo při čtení smutné či veselé, smálo se či plakalo. Proto se ke knihám dlouho vrací. Vyprávění dospělých a později přednes samotného dítěte rozvíjí jeho verbální komunikaci.

Hra je nejzákladnější způsob jak pochopit skutečnost. Během hraní si má vedle vlastního projevu důležité místo i cit, myšlení a fantazie. V dětské fantazii je zpočátku dříve než slovo obraz. Je ale potřebné tento obraz doplnit slovem, ať dospělého nebo dítěte. *„Vhodné, vyvážené spojení slova a obrazu pomáhá osvobodit myšlení a představitost, jít dál za okamžitou osvojovací situací“ (Holešovský, 1978).* Právě pohádka je ideálním prostředníkem ke hře a fantazii.

Předčítání, zpěv, přednes, kresba, dramatizace, hra, to vše napomáhá dítěti uchopit literární zážitek a stát se čtenářem.

1.2 Aspekty ovlivňující předčtenářství u dětí

1.2.1 Rodina

Rodina je jedním z nejdůležitějších aspektů ovlivňujících předčtenářství. Právě rodina uvádí děti do tajů takzvaného čtení. Osahání knihy, listování v ní a prohlížení si obrázků vede děti ke knihám. Děti, které vidí své rodiče, prarodiče nebo sourozence s knihou v ruce si spíše najdou cestu ke čtení, než dítě které rodiče pozoruje jen u televizních obrazovek. Dítě si z rodiny odnáší základní modely chování. Rodiče v tomto směru mají hlavní úlohu a tou je čtení pohádek a vyprávění: *„Od útlého dětství právě předčítání, vyprávění pohádky dětem bývá podnětem k rozvíjení jeho představivosti a fantazie, k vnitřnímu dialogu, k rozmluvě dětí se světem textu pohádky“* (Lepilová, 2014, s. 7). Také je velice důležité, jak se dítě při čtení cítí a zda se mu dostává v blízkosti milované osoby pocitu bezpečí, lásky a porozumění. Je důležité pohádky nejen číst, ale také si o nich s dětmi povídat. Nejde pouze o přečtení knihy, dítě se touto formou učí pochopit obsah a příběh, ale i správně mluvit a chápat významy slov. *„Výchova řeči poslechem a vyprávěním pohádky od mateřské školy souvisí s rozvojem poznávacích procesů a schopností dětí nejen díky výběru kvalitní četby, ale i díky zdokonalování mluvy“* (Lepilová, 2014, s. 7). Tato úloha rodiny je ovšem ovlivňována nízkou úrovní vzdělání nebo rodinami z nižších sociálních vrstev.

1.2.2 Škola

Mateřská škola jakožto zařízení výchovně vzdělávací ovlivňuje dítě všestranně, tudíž i v literární výchově a výchově k literatuře. K tomu využívá četbu, ale i další navazující aktivity jako například hru, výtvarný projev, recitaci a dramatizaci. Těmito činnostmi v dítěti zakotvuje zájem o literaturu a zároveň napomáhá dětem k socializaci.

1.2.3 Další instituce

Celostátní akce pro děti pořádané knihovnami:

Týden knihoven – Knihovny týden představují uživatelům své služby, které jsou spojeny s aktivitami věnující se četbě a knize.

Velké říjnové společné čtení – Jeden den v rámci Týdne knihoven, kdy probíhají různé formy scénického čtení ve spolupráci se školami.

Den pro dětskou knihu – Den otevřených dveří knihoven, které se zaměřily na propagaci dětské knihy a četby, provázána doprovodným programem (soutěže, výstavy knih, dílny, společné čtení dětí a rodičů).

Noc s Andersenem – Největší akce na podporu dětského čtenářství. Netradičně a zábavně prožítá noc v knihovně při společném čtení.

Kde končí svět – Projekt na podporu a rozvoj dětského čtenářství, tvořivosti a fantazie. Nabízí dětem trávit čas kvalitně a aktivně.

Kampaně pro rozvoj dětského čtenářství:

Celé České čte dětem - Pravidelné předčítání dětem má obrovský význam pro rozvoj jejich emocionálního zdraví, rozvíjí paměť a představivost, učí myšlení, utváří pevné pouto mezi rodičem a dítětem (Celé Česko čte dětem, © 2014).

Rosteme s knihou – národní program na podporu čtenářství

Čte (Sy) Rád - neustále aktualizovaná databáze k doporučení čtivých knih

2 SCÉNICKÉ ČTENÍ

„Scénické čtení je přechodný žánr mezi četbou textu jedním či více herci a jeho jevištní inscenací; podle potřeby používá jedné, či druhé metody. Tuto formu rozvinul ve Francii Lucien Attoun ve svém Théâtre ouvert / Otevřeném divadle v Avignonu a v Paříži, a ve svých pořadech na stanici France-Culture, v nichž seznamoval určitý okruh obecnictva a herců, případných inscenátorů, s dosud nevydanými a nehranými divadelními texty“ (Pavis, 2003, s. 366).

Typy scénického čtení podle Divadelního slovníku:

„Představení nové hry [...] bez dekorace a kostýmů“

„Čtená zkouška“, hlasité čtení je proces, v němž si herci osvojují text na samém začátku zkoušení, kdy se ještě nezafixovala ani intonace, ani způsob vypovídání a prostorové aranžmá“ (Pavis, 2003, s. 366)

Je důležité nesplést si tyto dva typy s aranžováním v prostoru, zde jde o pouhou etapu na inscenaci, kde jde jen o pozice a pohyb herců.

V Teatrologickém slovníku se uvádí, že scénické čtení je: „minimalistická forma zviditelnění literatury. Druh divadla, daný záměrným omezením vyjadřovacích prostředků (způsob a míra prostorového vydělení čtoucích a naslouchajících ani jejich počet při tom nejsou podstatné). Scénické čtení je zvláštním případem recitace, zpravidla jde o interpretační divadlo“ (Pavlovský, 2004, s. 248).

Při něm se uplatňují prostředky:

Akustické – intonace, dynamika, rytmus, melodie i barva hlasu, popř. i další zvuky

Vizuální – mimika, gestika, světlo a výtvarné uspořádání prostoru

Herce při scénickém čtení můžeme vidět buď v civilním oblečení, sedící či stojící v prostoru spoléhající se pouze na svůj hlas, nebo jsou gestikulující herci v kostýmech, scéně a s texty v ruce. Druhá varianta tedy připomíná aranžovací zkoušku.

Projekt Listování představuje spíše formu aranžovací zkoušky, můžeme tedy v jejich představeních vidět jednoduché kostýmy, které se spíše podobají civilu a minimalistickou scénou. Jsou využity jak akustické, tak vizuální prostředky. Avšak hlavním důvodem není

styl nebo typ scénického čtení, ale zviditelnění literatury.

3 LISTOVÁNÍ

Listování je literárně-divadelní projekt z cyklu scénického čtení, které divákům představuje aktuální a atraktivní knihy přepracované do jedinečné formy. Můžeme tedy říci, že Listování je z části čtení a z části divadelní představení. Lukáš Hejlík říká, že se jedná o hodinové divadelní vystoupení, při kterém se přenáší jazyk autora, děj knihy a atmosféra dané literatury na diváky. Na rozdíl od běžného scénického čtení, které probíhá v sedě, Listování využívá také prostor, pohyb, scénu, rekvizity, kostýmy i hudbu.

Projekt je ve své podobě ojedinělý a jediný v celé České republice i v Evropě. Spisovatel Miloš Urban označil Listování za „kulturní fenomén“, kterým by beze sporu již mohlo být.

Listování dojíždí do měst a vesnic po České Republice, nejčastěji však působí v divadle Minor, na Nové Scéně Národního divadla, v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích, v brněnské Redutě a v Městském divadle v Prostějově. Na objednávku však hrají i v kavárnách (U Notáře v Havlíčkově Brodě), knihovnách, v základních i středních školách a kulturních centrech. Některá scénická čtení jsou doprovázena besedami se samotnými autory knih (Tomáš Sedláček, Miloš Urban, C. D. Payne, Robert Fulghum, Stephen Clarke). Do dnešního dne spolupracovalo se souborem 30 spisovatelů. „Cestoval jsem po České republice s divadelní skupinou, která převedla do jevištní podoby moji poslední Faktor Merde. (...) Padesátiminutová hra, třicetiminutová diskuse s autorem (tedy se mnou) na pódiu, s následným podepisováním knih. Byla to zábava a prodalo se tolik knih jako nikdy předtím na žádném mém jiném podepisování, které jsem kdy udělal. (...)“ (Listování, © 2013)

S vybranými novými tituly jezdí herci i s autory přibližně dvakrát až třikrát do roka.

Hlavní podstatou celého projektu je rozvíjet čtenářství. „Divadelní představení s knihou v ruce je zvláštní druh scénického čtení, který velice poutavou formou předkládá divákům zcela nový zážitek z četby“ (Koloc, © 2014).

Cílem Listování je oslovit posluchače, především žáky a studenty a probudit v nich zájem o čtení, motivovat je ke čtení knih a sebezvzdělávat se. Za šíření čtenářství je projekt pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2012 Nadace Český literární fond udělila Lukáši Hejlíkovi za svůj projekt Listování Výroční cenu za propagaci

knižní kultury. Tato nadace napomáhá nekomerčním projektům v tvůrčí činnosti v oblasti literatury, vědy, divadla, filmu, rozhlasu, televize a novinářství.

Listování plní i funkci takzvaného pojízdného knihkupectví. Před i po každém představení si divák může koupit knihu z repertoáru. Ty jsou prodávány vždy za nižší cenu než v běžném kamenném obchodě a často obsahují i podpis autora.

3.1 Vznik

Listování bylo založeno v roce 2003 v Českých Budějovicích dvěma bývalými spolužáky, herci a kolegy Lukášem Hejlíkem a Pavlem Oubramem. První myšlenka se zrodila již na studiích Vyšší odborné školy herecké v Praze, avšak uskutečněna byla až po ročním angažmá v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích. Mohla za to láska k literatuře, knihám a divadlu a snaha spojit tyto věci dohromady. Na začátku byla snaha o dramtizaci knihy *Oceán moře* od Alessandra Baricca, ta byla ovšem neúspěšná. Ve stejné době však mladé herce oslovila Hana Hladká, majitelka antikvariátu a knihkupectví Tyché s nabídkou na vytvoření koláže z textů Emila Hakla. Lukáš s Pavlem si vzali knihy *O rodičích a dětech*, *Intimní schránka Sabriny Black* a *Sbírku básní Trylky z Marsu* od autora a vytvořili kompaktní hodinový pořad s kostýmy a pohyby, což odstartovalo dnešní podobu projektu Listování.

Začátky byly pro mladé herce ne zcela příznivé. Listování v roce 2003 hrálo především v kavárnách (*Obratník* v Praze, *Skleněná louka* v Brně) pro velmi malé publikum. Mezi jejich první čtení patří *Hakliáda* (září 2003) a *Hawklinská nestvůra* (listopad 2003) kde již excelovala i Věra Hollá. Jedno představení museli zrušit a některé dokonce dopláct. Během let 2003-2005 se uskutečnilo čtrnáct představení. To však mladé herce neodradilo a po několika letech se dostávají do Hadvadla, kde se kapacita diváků začala navyšovat. Postupem času se dostalo Listování do povědomí, tudíž muselo rozšiřovat nejen repertoár, ale i herecký soubor. Jako čtvrtým a pátým členem se v roce 2006 stal Alan Novotný a Lenka Janíková, herci z Městského divadla Brno. V tomtéž roce vznikla první „listovací“ pohádka pro malé čtenáře *Mumini – Čarovná zima*. Včetně pohádky mělo Listování na repertoáru 14 knih a 45 představení za rok. O čtyři roky později začal dojíždět již sedmičlenný soubor do knihoven a škol po celé České Republice a jejich repertoár se rozšířil o dalších deset knih.

Za rok 2010 odehrálo Listování 199 představení a dnes je to kolem sedmi seti představení za rok ve sto padesáti osmi městech, přičemž jedna „listovací“ sezóna je od září do června. Nejčastěji navštěvují velká města (Brno, Praha, Olomouc, Ústí nad Labem), knihovny (Třebíč, Liberec) a základní a střední školy.

Tvůrci si vždy vybírali knihy dle oblíbenosti a proveditelnosti. Ansábl nyní činí 18 herců, z čehož 7 členů je externích. Do dnešního dne má Listování odpremiérovanych 103 knih, odehráno 3549 představení ve více jak sto padesáti městech v České Republice, na Slovensku a ve Velké Británii. Spolupracovalo se čtyřiatřiceti nakladatelstvími a třiceti autory nejen z České republiky. Nejproduktivnějším hercem celého projektu je zakladatel a manažer Lukáš Hejlík nejen v počtu odehraných představeních, ale i počtu přečtených a upravených knih.

3.2 Zakladatelé

Lukáš Hejlík

Narodil se v roce 1980 v Mostě. Vystudoval Obchodní akademii v Lounech a v roce 2002 úspěšně absolvoval Vyšší odbornou školu hereckou v Praze. V témže roce dostal angažmá v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích. O rok později zakládá se svým spolužákem Pavlem Oubramem Listování. Po roce Lukáš Hejlík dostává angažmá v Městském divadle v Brně a hostuje ve Slezském divadle v Opavě, kde odehrál nemálo zajímavých rolí, Ariel (Bouře), Emil (Slaměný klobouk), Isidoro (Poprask na Luguně). Poté odchází na „volnou nohu“ a natáčí televizní seriály. Spolupracuje s Českým rozhlasem a píše články do časopisů. Dnes se věnuje především Listování, moderování, blogerství a návrhářství.

Pavel Oubram

Pavel Oubram se narodil v roce 1980 v Praze do divadelní rodiny. Otec Stanislav Oubram a matka Zoja Oubramová jsou herci, dědeček Luboš Pistorius byl významným divadelním režisérem a dramaturgem. Vystudoval Gymnázium a poté Vyšší odbornou školu hereckou v Praze. V roce 2002 nastoupil do Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, kde působí dodnes. Zde ztvárnil spoustu velkých rolí jako například Kašpara Hausera (Kašpar Hauser), Tom (Tlustý prase), Pastor Aneas (Slaměná židle) a mnoho

dalších. Také se věnuje namlouvání povídek v Českém rozhlase v Českých Budějovicích, natáčení serialů pro televizi a věnuje se Listování.

Věra Hollá

Věra Hollá pochází z Rakvic. Vystudovala gymnázium a poté Vyšší odbornou školu hereckou v Praze. V roce 2002 nastupuje s Lukášem Hejlíkem a Pavlem Oubramem do angažmá v Jihočeském divadle. Mezi významné role patří Porcie (Kupec Benátský), Clarice (Sluha dvou pánů) a mnoho dalších. Dnes je nepostradatelným článkem projektu Listování.

3.3 Herecký soubor

Alan Novotný

Brněnský rodák se narodil v roce 1978, kde vystudoval konzervatoř oboru herectví a v roce 2001 se stal členem Městského divadla v Brně, kde se seznámil s Lukášem Hejlíkem a od roku 2006 působí nejen v divadle, ale i v Listování. V roce 2009 se stal zpěvákem skupiny All-X. Alan Novotný není jen herec a hudebník, ale i komik a moderátor.

Lenka Janíková

Narodila se v Olomouci, ale skoro celý život strávila v Brně, kde vystudovala gymnázium a poté Janáčkovu akademii múzických umění obor muzikálové herectví. Po studiích nastoupila v roce 2004 do Městského divadla v Brně. Zde působí nejen v muzikálech, ale i v činoherních představení. V Listování je od roku 2006 jako pátá členka pomalu se rozrůstajícího projektu. Nyní se věnuje divadlu, Listování a moderování.

Tomáš Drápela

Tomáš Drápela vyrůstal v Brně. Vystudoval Janáčkovu akademii múzických umění. Po studiích nastoupil do Národního divadla moravskoslezského. V roce 2002 přechází do Jihočeského divadla, kde působí již čtrnáct let. Zde exceloval v rolích Truffaldína (Sluha dvou pánů) a Georges Duroy (Miláček). Do rozjetého Listování nastoupil až v roce 2007. Mimo Listování a divadla se věnuje práci v Českém rozhlase a natáčení seriálů.

Petra Bučková

Petra Bučková se narodila v Brně. Zde také vystudovala Janáčkovu akademii múzických umění. Po studiích nastoupila do divadla Petra Bezruče v Ostravě. Hrála v divadlech Polárka, Hadivadlo, Husa na provázku, Reduta, Divadlo U stolu. Dnes působí v divadle Na zábradlí. Věnuje se Českému rozhlasu a spolupracuje s organizací Zdravotní klaun. Členkou Listování je od roku 2011.

Ostatní herci:

Gustav Hašek

Pavla Drtinová

Barbora Jánová

Jakub Zedníček

3.4 Celková podoba představení

Pro uskutečnění scénického čtení projektu Listování nestačí pouze kniha, skrývá se pod ní mnoho práce a úkolů. Nejprve musí najít vhodnou knihu, kterou lze upravit a zkrátit. Po výběru knihu propagují a nabízejí divadlům, knihovnám a školám. Až poté knihu složitě a zdlouhavě upravují, nastudovávají, vyrábějí kostýmy, jednoduché kulisy a rekvizity a vybírají vhodný hudební doprovod. Všechny tyto body jsou nedílnou součástí pro uvedení představení.

3.5 Výběr knih

Výběr knih má na starosti Lukáš Hejlík, který si vždy vybírá knihy dle oblíbenosti a proveditelnosti. „*Zásada číslo jedna je se neopakovat. A to jak sami sobě, tak divákům*“ (viz Příloha č. 2). Přihlíží k aktuálnosti a atraktivnosti titulu. Převážnou část knih dostává od spřátelených nakladatelství (Argo, Albatros, Baobab, Host). Na výběru se podílí i kolega Pavel Oubram. Knihy nebo jejich úryvky si přečtou a vyhodnotí, zda je titul vhodný, uchopitelný, poutavý a zábavný pro jejich představení. Tímto sítlem projde přibližně jedna kniha z deseti nabídnutých.

Listování ztvárnilo již přes 100 knih ze třiceti nakladatelství. Na repertoáru můžeme najít nejen romány a knihy pro děti (Myši patří do nebe, Zahrada), ale také bajky (Straka v říši Entropie), cestopis (Legenda H+Z), životopis (Můj příběh 9.58), odbornou publikaci o ekonomii (Ekonomie dobra a zla), beatnickou poezii (Básníci cestující časem), knihu esejí (Gottland) i kuchařku (U nás v Evropě).

Lukáš Hejlík s Pavlem Oubramem musí brát v potaz i obsazení herců k danému představení, což není vůbec jednoduchý úkol vzhledem k angažmá, vzdálenostem trvalých pobytů a dalším povinnostem herců. Nejčastější počet herců k jedné knize je 2-3.

Každý měsíc tvůrci upraví jednu knihu, za rok nastudují průměrně 8 představení pro děti i dospělé.

3.6 Úprava knih

Úpravu knih do podoby divadelního představení provádí Lukáš Hejlík a Pavel Oubram. Ti mají vytvořený systém na počet znaků. Listování pro dospělé trvá přibližně 1 hodinu, což je v tištěné podobě zhruba 30000 znaků. U mládeže se dostávají na 20000 znaků a u pohádek pro děti je znaků kolem 15000. Přitom běžná kniha obsahuje 300000 znaků.

V začátcích si herci text složitě škrtili a vyznačovali v knihách, dnes již upravený a vytištěný text vlepují do knih, což tvůrcům umožňuje snadnější práci při zpracování. Nemusejí se striktně držet chronologického postupu v knize. Herci odehrávají nejdůležitější a nejzajímavější části z knih, které tvoří ucelený příběh nebo vybírají povídky.

Vzhledem k výběru knih, tvůrci často pracují na úpravě elektronického textu, protože tištěná kniha ještě nebývá v prodeji.

3.7 Nastudování knih

Postup je totožný jako při zkoušení divadelní hry a představení. Zkoušení se vždy zahajuje čtením textu, poté se přechází do prostoru, kde se vytvářejí jednotlivé herecké

situace, vztahy mezi postavami a choreografie. Na rozdíl od divadelního zkoušení si herci tyto situace vytvářejí sami. Nemají žádného režiséra, choreografa ani dramaturga. Na nastudování jednoho listování připadá 5-6 zkoušek.

3.7.1 Scéna

Listování je schopno odehrát i osm různých představení během jednoho dne na různých místech. Herci se většinou přemísťují mezi městy jedním automobilem nebo jezdí vlakem, proto je scéna velice minimalistická, jednoduchá a snadno přemístitelná. V některých představeních postačí pouze stůl nebo pár židlí, které soubor nemusí vozit, protože vždy je ve školách, divadlech a knihovnách mají připravené. Vzhledem k časové tísní kulisy připraví během pár minut. Takto krátký čas jim zabere i složení scény. Kulisy nejsou pro tvůrce až tak důležité, nejdůležitější je příběh, který ožívá sám o sobě. Scéna hlavních tvůrců Lukáše Hejlíka a Pavla Oubrama se ovšem zásadně liší. Hejlíkovi většinou postačí stůl a dvě židle, Oubram při svých představeních používá často dvoumetrové kovové stojany, na které se dá zavěsit kulisa k danému představení. V dětských listováních se kulisy používají nejčastěji, aby pomohli dětem snadněji pochopit příběh. Jsou tedy veselé, barevné a pro děti poutavé.

3.7.2 Rekvizity

Hlavní a nejdůležitější rekvizitou je kniha, kterou mají herci po celou dobu představení v ruce. Slouží například jako mapa, vzkaz, pálka i dveře. Rekvizit bývá pomálu, když se však objeví, jsou využity účelně a několikrát během představení, provází celým příběhem a napomáhají srozumitelnosti děje. U dětských knih je tomu jinak. Rekvizit je více, pro zjednodušení a pochopení příběhu.

3.7.3 Kostýmy

Kostýmy v představení hrají také velmi důležitou roli. Vzhledem k počtu herců a počtu postav v knize je nutné od sebe postavy odlišit. Změna postavy je naznačena nejen změnou hlasu, ale také například přidáním jednoho kusu oblečení. Nejčastěji si herci nandávají čepice, mašle do vlasů nebo brýle. Nikdy se však nejedná o celkový

převlek, ale pouze o náznak. Oblečení vybírají jednoduché, podobající se civilnímu, dle nálady a doby, ve které je příběh vyprávěn. Většinou jsou kostýmy vybírány podle toho, co mají herci k dispozici u sebe doma.

3.7.4 Hudba

Hudební doprovod je velice originální a podtrhuje atmosféru příběhu. Herci si hudbu sami vybírají a upravují nebo jim je ušita přímo na míru od skladatele (Slovo boží, Ekonomie dobra a zla). Přehrávač, který je obvykle umístěn přímo ve scéně obsluhuje herec, který má dálkové ovládání, které také občas slouží i jako rekvizita (telefon, vysílačka, amulet). Vždy jeden z herců sám pouští skladby, je tedy zároveň i zvukařem.

Soubor projektu se nevěnuje pouze herectví, aby se mohla uskutečnit vizuální podoba představení, musejí si herci s občasnou malou pomocí přátel vyrobit kulisy, kostýmy a rekvizity sami.

3.8 Cílové skupiny

Cílové skupiny jsou tři. Jsou rozděleny podle věku, pro děti, pro mládež a pro dospělé. Listování se dříve zaměřovalo především na dospělého čtenáře, dnes však dětská představení nejsou žádnou výjimkou. Dokonce můžeme v repertoáru najít knihy pro úplně nejmenší (Včelí medvídci, Kouzelná baterka, Kvak a Žbluňk jsou kamarádi). Přestože převažují knihy pro starší, které se hrají nejen v divadlech a knihovnách, ale i na festivalech a netradičních místech, projekt se dostává čím dál častěji do základních a středních škol. Díky flexibilitě se dá představení uskutečnit téměř kdekoli.

Budoucí čtenář tedy dítě v předškolním věku se dostává nenásilnou formou blíže ke knize. „*Svou jednoduchou, ale funkční a zábavnou formou však učí děti nejen číst a mít rády literaturu, ale učí je také vnímat a mít rády divadlo*“ (viz Příloha č. 2). Listování vybírá knihy, které jsou pro tuto věkovou skupinu poutavé, jsou dětem blízké námětem i jazykem. Knihy zpracovávají s humorným nadhledem. Diváky často zapojují do děje otázkami a tím si udržují jejich pozornost. Dětská představení jsou přizpůsobena tak, aby byla pro děti poutavá a hravá. Můžeme se tedy setkat s barevnými kostýmy, zábavnými rekvizitami a kulisami, veselou hudbou a jednoduchými, ale originálními choreografiemi,

ke kterým se na konci příběhu mohou děti připojit.

Knihy vhodné pro děti předškolního věku:

Dobrodružství strýčka Ludvíka

Janec Levi

Ludvík není jen obyčejný strýček, je kouzelný. A ani jeho dobrodružství není obyčejné. Pojdme se se strýčkem Ludvíkem podívat, kam se všude dostane, čím vším se stane a co se mu stane. A také se s ním můžeme dovědět něco zajímavého o životě (Levi, 2012).

Délka: 45 minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Alan Novotný

Eliáš a babička z vajíčka

Iva Procházková

Malý Eliáš má skvělé, ale velice zaneprázdněné rodiče a nemá ani jednu babičku a ani jednoho dědečka. Přitom ví, že s babičkou a dědou by si mohl užít spoustu legrace. Celé dny je Eliáš sám doma a smutní. Jednoho dne jde hledat zakutálený míč a najde malé, zvláštní vajíčko. Vezme si ho domů a čeká, až se z něho vylíhne ptáče. Z vajíčka se však vylíhla malinká, nešikovná babička s křídly. A tak jí Eliáš musí všemu naučit (Procházková, 2013).

Délka: 45 minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Alan Novotný, Gustav Hašek, Petra Bučková, Pavla Drtinová, Markéta Lánská

Flouk a Líla

Petra Dvořáková

Slečna Kamilka pracuje v jedné kanceláři v jednom mrakodrapu ve městě. Kamilka je velice milá a na všechny se usmívá. Má nafoukaného kocoura, kterého bere sebou do práce a ten se neusmívá vůbec. Kocour Flouk se v kanceláři velice nudí, ale jen do té doby než potká myš jménem Líla (Dvořáková, 2015).

Délka: 45 minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Markéta Lánská

Komisař Vrtáпка

Petr Morkes

Detektivní příběh o Komisaři Vrtápkovi, který vyšetřuje záhadné zmizení slona Marlona v zoologické zahradě. Na pomoc mu přichází novinářka Hermína. Celý případ odstartuje bolavý zub moudrosti a strach ze zubaře (Morkes, 2010).

Délka: 35 minut

Úprava: Lukáš Hejlík / Pavel Oubram

Hrají: Pavel Oubram, Věra Hollá

Kouzelná baterka

Olga Černá

Malý Franta si přeje pejska, kterého mu maminka nechce dovolit. Jednou potká v parku malého dědečka a dostane od něj kouzelnou baterku. Na co posvítí, to ožije. A tak si Franta oživí z plastové lahve psa Petalíka, peřinu Duchnouše, Bořata i Korkodýla (Černá, 2012).

Délka: 35 minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Lenka Janíková

Kvak a Žbluňk jsou kamarádi

Arnold Lobel

Kniha o nerozlučných kamarádech žabákovi Kvakovi a ropušákovi Žbluňkovi, kteří se probudili ze zimního spánku a zažili společně příhody o tom, jak hledali ztracený knoflík, jak se koupali nebo jak čekali na psaní (Lobel, 2007).

Délka: 25minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Alan Novotný

Lichožrouti

Pavel Šrut

Lichožrouti jsou malí tvorové, kteří pojídají ponožky, ale vždy jen jednu z páru. Napínavý a zábavný příběh o Hihlíkovi, jeho bratrancích Tulíkovi a Ramíkovi, panu Vavřincovi a o ponožkách, které se ztrácejí (Šrut, 2008).

Délka: 40 minut

Úprava: Pavel Oubram

Hrají: Pavel Oubram, Věra Hollá, Tomáš Drápela

Lililinda superhvězda

Annette Herzog

Příběh jedné holčičky, kterou spisovatel vymaže ze svého příběhu a vyhodí do odpadkového koše v počítači. Děvčátko spadne na hromadu písmen a číslic. Z té si poskládá nejen své jméno, ale také příběh, který podle ní bude lepší než spisovatele. V odpadkovém koši dále potkává spoustu jiných vyhozených postav a ty jí v příběhu

pomáhají (Herzon, 2006).

Délka: 35 minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Lenka Janíková

Malá princezna

Ján Uličiansky

Místo Malého prince od známého autora Exupéryho přichází Malá princezna, která má stejné poslání jako princ. Ukázat lidem jací doopravdy jsou. Podaří se princezně najít maminku a své místo na zemi přes všechny překážky, které jí kladou uspěchaní lidé (Uličiansky, 2010)?

Délka: 35 minut

Úprava: Lenka Janíková

Hrají: Lenka Janíková, Petra Bučková

O rackovi a kočce

Luis Sepúlveda

Příběh o rackovi a kočce a o rodičích, kteří jsou schopni udělat pro své děti vše. Je to příběh přátelství, tolerance a lásky, která dokáže neuvěřitelné věci (Sepúlveda, 2006).

Délka: 40 minut

Úprava: Lenka Janíková

Hrají: Lenka Janíková, Jakub Zedníček

Příhody včelích medvídků

Jiří Kahoun

Krátké pohádky provázány veselými písněmi o čmeláčcích Brumdovi a Čmeldovi, kteří žijí se svou maminkou v chaloupce a zažívají různá dobrodružství ze života hmyzu. Spavé, Sluníčkové, Ubrečené, Počítavé i Zdravivé (Kahoun, 2005).

Délka: 30 minut

Úprava: Pavel Oubram

Hrají: Pavel Oubram/ Lukáš Hejlík/ Alan Novotný, Věra Hollá/ Lenka Janíková

Šmodrcha

Archie Kimpton

Honzík Bačkora je kluk z obyčejného městečka. Jednoho dne se vydá na toulky na Kotoulský kopec a potká mluvícího kocoura, který je mrzutý, tlustý a úplně pomotaný. Má radost, že konečně našel svého zvířecího kamaráda a rád by si ho nechal, ale co na to jeho pořádkumilovná matka a bláznivý plukovník, který si našel zálibu ve vycpávání zvláštních zvířat (Kimpton, 2015)?

Délka: 45minut

Úprava: Lukáš Hejlík

Hrají: Lukáš Hejlík, Věra Hollá

PRAKTICKÁ ČÁST

4 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ, METODOLOGIE, VÝZKUMNÝ SOUBOR

Cíl

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak Listování působí na děti předškolního věku. Zajímalo mě, jak děti při představení reagují a jak se jim divadlo líbilo. Dále jsem se zaměřila na to, jestli jsou děti vedeny ke čtení už od takto malého věku, zda jim rodiče nebo paní učitelky ve školce čtou, zda vědí, co je to kniha a divadelní představení a jestli je taková forma pohádky baví.

Metodologie

K vypracování své praktické části jsem použila kvalitativní výzkum. Použila jsem polostrukturovaný rozhovor, který výstižně popsal Skutil: *„Tazatel se drží předem připravených otázek, avšak průběžně reaguje na podněty, které přicházejí ze strany respondenta. Nejedná se tedy pouze o sledování připravovaného schématu“* (Skutil, 2011, s. 91). S dětmi jsem se seznámila až bezprostředně před svým výzkumem.

Výzkumný vzorek

Pro svou práci jsem si vybrala 12 dětí ze třech homogenních tříd. První a druhá skupina dětí byla tvořena z pěti až šestiletých dětí. Třetí skupina byla složena z tří až čtyřletých. Do každé třídy došlo Listování s jinou knihou tedy s jiným divadelním představením.

Pozorování proběhlo během divadelních představení. Rozhovory s dětmi jsem prováděla před zhlédnutím divadelního představení a pár dní po něm.

Tab. 1: Seznam dětí

Jméno	Věk
Štěpán	5 let
Dominik	5 let
Eliška	6 let
Albert	5 let
Barbora	5 let
Veronika	5 let
Johana	6 let
Šimon	6 let
Lukáš	4 roky
Martin	4 roky
Marie	3 roky
Denisa	3 roky

5 VLASTNÍ ŠETŘENÍ

Děti předškolního věku ještě neumí číst, proto jsou závislé na svých rodičích a dospělých osobách, které je s knihou seznamují, vedou je ke knize a ke čtenářství.

Všem dětem ze všech tříd každý den předčítají paní učitelky v mateřské škole.

Rozhovory s dětmi byly prováděny týden před představením a pět dní po představení.

V první třídě hráli herci z projektu Listování představení Lichožrouti pro děti od pěti až sedmi let. Ve druhé představili knihu Komisař Vrťapka pro děti od pěti do šesti let. A nakonec se podívali s Příhodami včelích medvídků k úplně nejmenším dětem ve věku 3 až 4 let.

5.1 Průběh a popis představení

Těsně po příjezdu herci vždy připravili jednoduchou scénu, vybalili rekvizity a přehrávač hudby a převlékli se do kostýmů. To jim zabralo asi 10 minut času. Děti si během toho hrály a pozorovaly přípravy. Díky rychlé přípravě nebyly příliš narušeny ranní

činnosti. Poté si děti s pomocí paní učitelky připravily židličky, na které si sedly a představení mohlo začít. Před začátkem pohádky vždy jeden herec stručně představil knihu, kterou budou číst, ptal se dětí, jestli mají rády knihy, jestli čtou a jestli znají knihu, která jim bude přečtena. Pomocí tohoto malého rozhovoru děti přestaly povídat s kamarádem vedle sebe a začaly se soustředit na děj před sebou. Představení provázela příjemná taneční hudba, u které se děti vlnily na svých židličkách. Scéna zůstávala po celou dobu představení stejná, jen se měnila malými detaily. Rekvizity byly veselé a barevné, v představení jich bylo opravdu hodně a většina z nich byla vyrobena samotnými herci. Kostýmy byly jednoduché, avšak nápadité. Každý herec ztvárnil během jedné hry alespoň tři postavy, které od sebe byly odlišeny například čepicí, košilí nebo čelenkou s kočičími oušky. V průběhu pohádky se jednotlivé postavy tázaly přímo dětí, čímž chtěli udržet dětskou pozornost a to se jim dařilo. Ke konci každého představení proběhl závěrečný taneček postav s nápaditou choreografií, ke které se děti mohly také připojit. Po pokloně a potlesku herci publiku poděkovali, připomněli mu, co četli za knihu a popřípadě sdělili, že kniha má více dílů. Nakonec se rozloučili se a popřáli hezký den. Atmosféra během celé návštěvy byla velice příjemná a přátelská.

Lichožrouti

Malý lichožrout jménem Hihlík bydlí v komůrce za diplomem pana Vavřince. Pan Vavřinec je sympatický pan domácí, ale není moc šťastný, protože se před třemi roky neoženil se slečnou Helenkou, která odjela do Afriky. Myslí si, že bydlí sám. Jeho velikou vášní je hra na trumpetu. Další důležité postavy knihy jsou Tulík a Ramík, Hihlíkovi bratřenci, kteří neustále vymýšlejí nějaké lumpárny, aby Hihlíka pozlobili. Bydlí u pana profesora Kadeřábka, který přišel na stopu záhadných tvorů lichožroutů. Mají otce Tulamora seniora, jenž kdysi vedl lichožroutí gang, který nakradl velké množství lichých ponožek. Dnes je však již v důchodu.

Celý příběh začíná návštěvou dvojčat Tulíka a Ramíka u jejich bratrance Hihlíka. Bratři dokázali ztropit takovou neplechu, až si pan Vavřinec všiml něčeho zvláštního a myslel si, že má doma myši. Nastražil po bytě pastičky a šel spát. A co se nestalo, Hihlík se vinou svých bratranců chytil do pastičky a nařikal tak, až se pan Vavřinec probudil. Potom co Hihlíka osvobodil z pastičky, stali se z nich přátelé a Hihlík slíbil, že už svému

kamarádovi žádné liché ponožky neukradne.

Tulík a Ramíkem se nepoučili. Během jedné nebezpečné loupeže ponožky jejich domácího profesora Kadeřábka se Tulík omylem nechal chytit a byl zavřen do terária, ve kterém ho profesor zkoumal. Když se to dověděl Tulamor senior, šel svého syna vysvobodit.

Pan Vavřinec měl večer hrát v baru jménem Kilimandžáro a Hihlík se rozhodl, že půjde s ním. Když dorazili na místo, Hihlík si všiml cizích lichožroutů, kteří ve velkém kradli ponožky a rozhodl se, že to takhle nenechá a všechny postříkal vodou ze sifonové láhve. Vodu lichožrouti nenávidí ze všeho nejvíce a proto se všichni dali na úprk.

Mezitím se Tulamor senior s Ramíkem radovali, že zachránili Tulíka z terária. Ale neradovali se dlouho. Uslyšel je sousedův pes Hubert a vběhl za nimi do místnosti. Jak je známo, druhým největším lichožroutím nepřítelem po vodě je pes. Všichni se poschovávali až na Tulíka, který to měl k Hubertovi nejbliž. Skočil mu na záda a začal ho kousat a škrábat. Hubert vyběhl z domu a namířil si to přímo ke Kilimandžáru, kde Tulíka setřásl a Tulík tak se ocitl ve spárech gangu nebezpečných lichožroutů v čele se šéfem Kudlou Dederonem.

Hihlík chtěl Tulíka zachránit, tak přistoupil na sázku Kudly Dederona, aby ukradl liché ponožky a stal se tak součástí jeho gangu. Vše poté prozradil strýci Tulamorovi a ten svolal své kumpány. Spolu vtrhli do Kilimandžára, kde se strhl boj Kudly Dederona a Tulamora. Poté co Kudla tento boj prohrál, jeho gang se rozprchl do všech stran a Tulík byl konečně volný.

Druhý den odpočíval Hihlík se svým kamarádem Egonem Vavřincem a k velké radosti všech se vrátila z Afriky nejen slečna Helenka, ale i rodiče malého Hihlíka.

Komisař Vrtápka

Detektivní příběh komisaře Vrtápky, během kterého řeší případ prokletí zubu moudrosti.

Marlon byl slon ze zoologické zahrady. Měl moc rád bonbóny, které chroupal. Jednou ho z toho mlsání rozbolel zub moudrosti, ale moc se bál zubaře, tak si vymyslel,

že se z něho díky zubu stal moudrý slon, a že zná odpovědi na všechny otázky. Tak si začal Marlon vymýšlet, že ví, kolik má medvěd chlupů, nebo že ví, jak se vypěstují banány v čokoládě.

Druhý den ráno Marlon zmizel. A tak pan ředitel zavolal komisaře Vrťapku, který se hned pustil do pátrání. Při něm potkal novinářku kočku Hermínu, která chtěla jeho případ zdokumentovat. Komisař jí vše vylíčil a pátrání mohlo pokračovat. Hermína si však poranila tlapku při otvírání poklopu do opuštěného pavilonu opic a musela jít na ošetřovnu.

Pod poklopem se skrýval unesený Marlon. To ale komisař nezjistil. Marlon byl svázaný a zavřený v kleci. Slon se pomocí svých schopností nabytých v cirkuse Kuliferda dostal ze svého vězení ven na čerstvý vzduch, ale jen co se nadechl, zub ho znovu rozbolel. To už Marlon neváhal, strach ze zubaře ho opustil a vyrazil na ošetřovnu. Vše mu ale připadalo větší a na kliku od dveří vůbec nedosáhl, vylezl proto do ošetřovny po hromosvodu. Když se dostal do místnosti, začal volat, ale nikdo ho neslyšel, až pak si slon uvědomil, že ho někdo zmenšil na pidislona. Jen paní hrochová malého slona zahlédla, spletla si ho s myší a tak ho Hermína vyhodila z okna. Při letu si Marlon chytil uši, aby zmírnil pád, ale padouch Zlokrtek ho chytil do sítě a odnesl si ho i s jeho zubem moudrosti do starého pavilonu opic.

Když se komisař dověděl, že myš byl ve skutečnosti slon Marlon, utíkal po stopách ke starému pavilonu. Tam našel Marlona s vytrženým zubem a Zlokrta, jak na Vrťapku míří dalekohledem a liščím ocasem tře ebonitovou tyč. Vystřelil na komisaře, ale ten měl od Hermíny zrcátko, kterým paprsek vrátil přímo na regál, na kterém stál Zlokrtek. Ten se poroučel k zemi a komisař ho zatkl.

Marlon se od té doby zubaře nebál. Zůstal však malým, ale za to nejoblíbenějším tvorem celé zoologické zahrady.

Příhody včelích medvídků

Tato pohádka je určena pro úplně nejmenší děti, proto Listování vybralo pět příhod, které byly provázány známými písněmi z této pohádky. Každá příhoda měla v průměru 6 minut.

Spavá - Na mezi v chaloupce bydlela maminka s bratry Brumdou a Čmeldou. První byl velice pilný, ale druhý byl velice líný a pořád by jen spal. Maminka měla starost, že se Čmelda rozstoná, pokud bude jen spát a tak mu dala medicínu a čekala. Čmeldovi se zdál krásný sny. Ale najednou se mu začal měnit v sen ošklivý, probudil se a vyskočil z postele. To už však maminka věděla, že mají vyhráno. Brumda vzal Čmeldu za ruku a vyletěli na jetel za sladkostmi.

Strašidlová – Čmelda s Brumdou se báli strašidel, ale největší strach měli před loupeživým strašidlem Pučmeloudem. Jednou se vypravili s maminkou za medovým práškem. Když se po celém dni vrátili, našli ve své chaloupce Pučmelouda, jak převrací židle a líže med z hrníčků. Sami na něj nestačili, tak si přivolali na pomoc bouřkový vítr. Vítr vyfoukal zloděje z domečku a hnal ho pryč. Čmelácci si pak vlezli do postýlek a moc se strašidlu smáli.

Písničková – Maminka si pořád zpívala nějaké písničky, ale čmelácci je neznali, tak se vsadili, že si každý vymyslí písničku. Mamince je pak zaspívali a ta měla rozhodnout, která je hezčí. Líbily se jí obě. Vyhráli oba. Příštího rána si maminka obě písničky prozpěvovala.

Zdravivá – K mamince se doneslo, že Čmelda neumí zdravit. Byl samé „Čau, čau“ a „tě pic“. Dostal od maminky pěkné kázání, tak začal zdravit, „Zdravíčko babičko, dobré raníčko, pane psaníčko“. Maminka mu pohrozila, že jestli se nepolepší, nepůjde na krok z domu. Druhý den Čmelda zdravil pořád. Nakonec si všichni na Čmeldovo zdravení zvykli, vždyť se naučil zdravit nejlíp ze všech.

Kuličková – Čmelácci našli cvrnkací kuličky. Maminka je naučila pravidla, tak si s nimi šli hrát. Jenže se jim kuličky zakutálely do vysoké trávy přímo pod Pučmelouda. Vymysleli, že Pučmeloudovi sváží nohy a to také udělali. Pak na něj začali křičet, že je darebák a strašidlo a jestli jim zase vlezle do chalupy, sváží mu i hlavu.

Během představení byly děti velice pozorné, odpovídaly na otázky čmeláčků a na konci si s herci zatancovaly.

5.2 Rozhovor s dětmi

Lichožrouti

ŠTĚPÁN

Štěpán nedokázal slovy popsat knihu, ale ukázal na ni. Jeho oblíbená kniha je O krtečkovi. Ještě neumí číst. Doma mu pravidelně před spaním čte otec nebo matka. Chlapci občas pouštějí pohádky na tabletu. Na otázku zda má raději pohádku čtenou či z tabletu odpověděl: „*Někdy tablet někdy do knížky.*“ Sám si knihu doma nebo ve školce prohlíží jen málokdy, upřednostňuje tablet. Věděl, co je to divadelní pohádka, do školky k nim nějaká divadla chodí, ale s rodiči na divadlo nechodí. Ví, že knihy se dají půjčit v knihovně, ale nenavštěvuje ji.

O pohádce

Štěpánovi se pohádka docela líbila. Děj nebyl schopný samostatně popsat. Po malém připomenutí si vzpomněl a řekl, že Lichožrouti žerou ponožky. Pohádka mu nepřišla nijak zvláštní, knihy v ruce herců si nevšiml. Formu takové pohádky by už vidět znovu nechtěl.

Během představení se velice bavil, byl pozorný. Odpovídal na otázky herců.

DOMINIK

Knihu ukázal, nedokázal ji slovy popsat. Chlapec již rozpozná nějaká písmena a něco málo si přečte sám. „*Umím číst i psát, jenom velký písmena, ale někdy i malý.*“ Jeho oblíbená kniha je Dědečku vyprávěj. Rodiče Dominikovi čtou málo, spíše si čte sám. „*Trochu si přečtu sám. A někdy mi dává táťka nebo mamka pohádku do ouška. Vlastně mi dává pohádku z rádia.*“ Ve školce mu čte paní učitelka. Dává přednost před čtením pohádky z rádia. Na divadelní pohádky s rodiči nechodí, ale ve školce je vídá. Nevěděl, kde se knihy dají půjčit.

O pohádce

Představení se mu moc nelíbilo. Děj popsal velice stručně: „*O lichožroutech, žerou ponožky.*“ Takovou pohádku by už znovu vidět nechtěl. Knihy při představení si nevšiml.

Dominik udržel pozornost během celého představení. Herce překvapil přečtením názvu na kulise.

ELIŠKA

Knihu neuměla popsat, ukázala na ní a řekla, že je vyrobena z papíru. Její oblíbená kniha je Ariel. Ještě neumí číst, ale učí se to. Doma jí čte maminka vždy večer před spaním. Eliška upřednostňuje před televizní pohádkou předčítání od matky. Divadelní pohádky vídá ve školce, s matkou chodí do divadla. Ví, že si knihy může půjčit v knihovně, kam chodí s maminkou.

O pohádce

Elišce se pohádka velice líbila. Popsala ji: „*O Lichožroutech, jí ponožky.*“ Listování jí přišlo zvláštní tím, že herci ponožky opravdu jedli. Knihy v ruce postav si všimla, ale nevěděla, proč jí tam měly. Přála by si, aby jí takhle četla maminka doma.

Eliška pozorovala pohádku s velkým zaujetím. Během představení si občas povídala o ději s kamarádkou.

ALBERT

Albert na knihu ukázal, ale neuměl jí slovy popsat. Jeho oblíbená kniha je O Jeníčkovi a Mařence. Sám ještě číst neumí, ale prohlíží si obrázky. „*Nikdo mi nečte knížky, jenom moje ségra. Ale chtěl bych, aby mi četla maminka.*“ Chlapec usíná u televize, ale byl by raději, aby mu před spaním někdo četl. Divadelní pohádky Albert zná ze školky, s rodiči do divadla chodí. Ví, že knihy si může půjčit v knihovně, ale nechodí do ní.

O pohádce

Pohádka se mu moc líbila. Příběh popsal: „*Lichožrouti, jí ponožky a kradou.*“ Knihy v představení si všiml, ale nevěděl, proč tam byla. Takovou pohádku by chtěl vidět ještě jednou.

Albert jako jediný knihu již znal a i přesto udržel pozornost a bavil se.

Komisař Vrtápka

BARBORA

Knihu popsala takto: „*Je velká nebo malá a jsou tam stránky, na kterých je něco napsané a nakreslený.*“ Barbora už umí číst a doma jí čtou málokdy. Před spaním ji pouštějí pohádky na počítači. Na otázku zda má raději, když jí maminka čte, nebo ji pustí pohádku v počítači, odpověděla: „*Já ani nevím, možná že spíš oboje mám ráda stejně.*“ Doma a ve školce si často čte knížky. S rodiči do divadla nechodí, divadla zná ze školky. Knihy si Barbora může půjčit v knihovně, kam ale nechodí.

O pohádce

Barboře se pohádka moc líbila. Byla schopna děj popsat. Všimla si, že v pohádce bylo málo herců. Všimla si knihy v rukou herců a věděla, proč ji měli: „*Já vím, protože nám chtěli něco číst.*“ Barbora by byla ráda, kdyby jí takhle četli každý den.

Barbora byla velice vnímavá a pozorná divačka. Při představení se usmívala a hezky reagovala.

VERONIKA

Popis knihy slovy Veroniky byl takový: „*V knížce se čtou nějaký pohádky nebo třeba písničky, vypadá jako kostka, akorát je otevírací, má vevnitř papíry a má ještě takové papírové obrázky.*“ Její oblíbenou knihou jsou Rychlé šípy. Číst ještě neumí. Každý den jí rodiče čtou před spaním, občas jí pustí pohádku z přehrávače. Veronika má však nejraději, když jí rodiče pohádku přečtou. Do divadla s rodiči nechodí, ale do školky prý občas nějaké divadlo zajde. Knihy si zatím půjčuje u kamarádky, ale až bude chodit do školy, bude docházet do školní knihovny, na což se velice těší.

O pohádce

Pohádka se jí líbila. Děj popsala trochu zmateně, ale dopodrobna. Dále si všimla

knihy v rukách herců. Na otázku, proč ji drželi, odpověděla: „*Protože, aby mohli vědět, co měli dělat.*“ Knížku znala a chtěla by, aby jí rodiče tuto publikaci četli.

Veronika udržela pozornost po celou dobu představení. Na všechny situace reagovala přesně a rychle.

JOHANA

Knihu vnímá takto: „*Je jako obdélník a je v ní spousta obrázků a písmenek a je ze dřeva.*“ Doma má hodně knih. Její nejoblíbenější jsou Děti z Bullerbynu. Nějaká písmenka už pozná, ale číst ještě neumí. Ráda si však knížky otevře a prohlíží. Doma jí čte sestra, rodiče preferují před spaním pohádku v televizi a Johana také. Do divadla chodí společně s matkou a sestrou. Ví, kde si může půjčit knihy, ale do knihovny nechodí.

O pohádce

Pohádka se děvčeti líbila, děj popsala: „*O Komisařovi Vrťapkovi, kdo ukradl toho slona.*“ Dál vyjmenovala postavy. Knihy si nevšimla, ale věděla, k čemu hercům sloužila. „*Aby to četli.*“ Jí takhle ještě nikdo nečetl, ale byla by za to ráda.

Johana byla vnímavou divačkou. Při představení se usmívala a občas se trochu bála.

ŠIMON

Šimon na knihu nejprve ukázal, po malé pomoci řekl, že jsou uvnitř papíry a něco napsaného. Číst ještě neumí. Upřednostňuje televizi, rodiče mu jí pouštějí přes den i před spaním. Zvyklí je na předčítání od paní učitelky. Oblíbenou knihu nemá. Rád však kouká na televizní pohádku o Autech. Divadla zná ze školky, s rodiči je nenavštěvuje. Ví, že si knihy může půjčit v knihovně, ale nechodí do ní.

O pohádce

Představení se mu líbilo. Děj popsal přes herce a postavy, které vyjmenoval. Knihy si v průběhu představení nevšiml a nevěděl, k čemu hercům sloužila. Chlapce jsem se zeptala, zda by si přál, aby mu takhle četli rodiče doma, odpověděl, že ne.

Šimon během představení ztrácel pozornost. Občas se otáčel a snažil se navazovat

kontakt s ostatními dětmi.

Příhody včelích medvídků

LUKÁŠ

Lukáš knihu nedokázal popsat, ale věděl, že je z papíru, jak vypadá a ukázal na ní. Rodiče se rozvedli a chlapec bydlí u otce. Otec mu pouští pohádky v televizi, matka mu čte. Lukáš však preferuje pohádky v televizi před čtením. „*Když na telce, protože nemusím obracet list, ani taťka.*“ Sám si rád knížky prohlíží. Nevěděl, kde si knihy může půjčovat. Na divadlo chodí s matkou.

O pohádce

Pohádka se mu moc líbila. Věděl, že v pohádce byli bratři a měli maminku. Knihy si v představení nevšiml. Chtěl, aby k nim do školky chodilo divadlo častěji.

Lukášek byl během představení pozorný, tleskal a smál se. Při závěrečném tanečku si zatančil s herci.

MARTIN

Chlapec na knihu ukázal, popsat ji nedokázal. Každý den mu pohádky čte otec před spaním. Martin má raději, když mu otec čte, než aby mu pustil pohádku v televizi. Věděl, že si může půjčovat knihy v knihovně, ale nenavštěvuje jí. Divadelní pohádky Martin už viděl, ale s rodiči na ně nechodí.

O pohádce

Pohádka se mu líbila. V představení viděl medvídky a jejich maminku. O každé postavě stručně něco řekl. Rád by viděl pohádku znovu.

Martin pohádku pozoroval se zaujetím. K tanečku se nepřipojil.

MARIE

Na knihu ukázala, slovy ji nepopsala. Doma ji rodiče čtou vždy před spaním, to má Maruška nejraději. Nevěděla, kde se knížky půjčují. Divadelní představení nikdy neviděla.

O pohádce

Příběhy se jí líbily. Děj si nepamatovala a knihy v ruce herců si nevšimla. Pohádku by znovu vidět nechtěla.

Maruška téměř celé představení proplakala. Nemá ráda cizí lidi, a tak musela sedět na paní učitelce. V průběhu se utišila, poslouchala písně a se zaujetím pozorovala choreografie. Ke konci však opět začala plakat.

DENISA

Deniska na knihu ukázala. Doma jí čte matka přes den, před spaním jí pouští pohádky v televizi. Ona sama dává přednost před pohádkou v televizi, než před čtením knihy. Do knihovny nechodí, ale ví, kde se knihy půjčují. Divadelní pohádku ještě zatím neviděla.

O pohádce

„Byla tam paní a pán a oni říkali.“ Představení se jí líbilo. Knížky si všimla, ale nevěděla, že z ní herci četli. Pohádku by chtěla vidět znovu.

Denisa seděla vedle Lukáše, se kterým se smála a také tleskala. Na konci tančili spolu.

5.3 Výsledky rozhovorů

Všechny děti věděly, jak kniha vypadá a už se s ní někdy setkaly. Pouze 3 děti dokázaly slovy popsat, jak vypadá. Ostatní na ní ukázaly. Téměř všem dětem rodiče nebo sourozenci doma knihy předčítají, buď přes den, nebo před spaním. U menších dětí se spíše pohádky čtou, než aby jim byly pouštěny v televizi. U starších dětí se začíná častěji pouštět televizní nebo poslechové pohádky. Až na jeden případ všem dětem každý den rodiče čtou, ať před spaním nebo přes den. V mateřské škole čtou paní učitelky dětem každý den. Dětem, kterým rodiče před spaním pravidelně předčítají, tuto aktivitu vyhledávají spíše než například sledování televizní pohádky. Naopak děti, jejichž rodiče upřednostňují televizní pohádky, tuto formu vyhledávají také. Starší děti tedy děti od pěti do šesti let vědí, kde si knihy mohou půjčit, ale pouze jedno knihovnu navštěvuje.

Až na dvě nejmenší děti divadelní pohádky děti někde viděly. Ke starším dětem do školy divadla chodí pravidelně, k menším nechodí vůbec. Tři děti na divadlo nebo do divadla chodí se svými rodiči.

Všem dětem, až na dvě se představení líbilo. Starší děti děj stručně popsaly, mladší spíše vyjmenovaly, co viděly. Všechny však věděly, o čem pohádka byla. Pět dětí si v představení knihy všimlo, ale jen tři z nich věděly, že sloužila k předčítání. Většina dětí by byla ráda, kdyby jim takhle knihy předčítali dospělí.

6 DISKUZE

Projekt Listování jsem v této bakalářské práci představila dětem a paním učitelkám v jedné mateřské škole. Listování vhodně zvolilo tři pohádky podle věkové kategorie dětí. Proto se bavily, jazyk knihy jim byl blízký. Děti byly z pohádek nadšené. Dle mého pozorování, se jim všechna představení líbila. Při rozhovorech po zhlédnutí pohádky odpovídaly emotivně, pohotově a především s nadšením. Nejvíce však byly potěšené právě paní učitelky. Byly překvapeny profesionalitou, zpracováním a nápadem se kterým se Listování ukázalo.

Dle mého názoru jsou právě učitelky mateřských škol osobami, které v dětech rozvíjejí zájem o knihu, aktivity spojené s ní a tudíž mohou ovlivnit dítě v jeho předčtenářské fázi. Rodič dítěti knihu zpočátku ukáže a věnuje se předčítání, ale čím je dítě starší, tím méně se mu v tomto směru věnuje. Ne vždy mají rodiče na své děti čas a tak nastupuje učitel, který má na tyto aktivity vyhrazený prostor i čas. V mém výzkumu i ty nejmladší děti věděly, co je to kniha a jak vypadá. Tyto znalosti mají samozřejmě z rodiny. Ale na otázku, jestli jim rodiče doma předčítají, odpovídaly některé děti jednoznačně ne, ale na čtení od pedagoga jsou zvyklé. Pro předškolní děti jsou oba tyto aspekty velice důležité pro jejich rozvoj.

Jak již bylo řečeno, Listování dětem ukazuje nenásilnou formou cestu ke knihám a k divadlu. Představilo zábavné, akční a poutavé divadelní představení, které děti pobavilo, a přitom se něčemu přiučily. *„Tímto způsobem je herci přiváděli k četbě knih. Vystoupení herců bylo velmi nenásilné a dětem blízké, protože hlavní hrdina knihy byl v jejich věku“* (Masarykova Základní a mateřská škola © 2014). Takto běžně reagují učitelé na představení.

Myslím si, že předškolní děti v této formě divadelního představení nevidí nic zvláštního jako dospělí nebo děti, kteří již umějí číst, ale když je k tomu budeme vést, najdou si snáze cestu k literatuře a budou mít zájem o poznávání nových knih a žánrů.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak Listování působí na děti předškolního věku. Všem dětem se představení líbilo, vnímaly ho jako každé jiné běžné divadelní představení, které předtím viděly. Trvání představení bylo od 35 do 45 minut, i přes tuto dlouhou dobu se Listování povedlo udržet dětskou pozornost díky nápaditosti a fantazii. V průběhu představení se děti smály, reagovaly na určité situace a na otázky herců bez váhání odpovídaly. Dle mého názoru se dobře bavily. Pouze dvě děti si všimly, jakou formou bylo divadlo uděláno. Proto si myslím, že Listování jako forma scénického čtení si děti uvědomují až ve starším věku, ve věku čtenářském.

Všechny děti mají povědomí o tom, jak kniha vypadá a k čemu slouží.

Většina rodičů svým dětem doma čte. Dětem, kterým rodiče často pouštějí pohádky v televizi, tuto formu vyhledávají spíše než samotné předčítání. Naopak je tomu u dětí, kterým rodiče předčítají. Naštěstí se předčítání rodičů zachovává.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ČERNÁ, Olga. *Kouzelná baterka*. 2. vyd. Ilustroval Michaela KUKOVIČOVÁ. Praha: Baobab, 2012. ISBN 978-80-87060-60-5.
2. *Čtenářství, jeho význam a podpora: výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo : přednášky z odborného semináře pořádaného Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a Goethe Institutem Praha dne 19. listopadu 2007 v Goethe Institutu v Praze = Lesen, seine Bedeutung und Förderung : Forschung, Theorie und Praxis in der Tschechischen Republik und in der Bundesrepublik Deutschland : Vorträge aus dem Fortbildungstag, veranstaltet durch das Goethe-Institut Prag und den Fachverband Bibliothek und Information der Tschechischen Republik am 19. November 2007 im Goethe-Institut Prag*. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2008. Aktuality SKIP. ISBN 978-80-85851-18-2.
3. DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Flouk a Lila: dobrodružství z mrakodrapu*. Ilustroval Kateřina HIKADOVÁ. Brno: Host, 2015. ISBN 978-80-7491-505-5.
4. HERZOG, Annette. *Lililinda Superhvězda*. Ilustroval Michaela KUKOVIČOVÁ. Praha: Baobab, c2006. ISBN 80-87022-06-8.
5. CHALOUPKA, Otakar. *Rozvoj dětského čtenářství*. Praha: Albatros, 1982.
6. KAHOUN, Jiří. *Příhody včelích medvídků*. 2. vyd. Ilustroval Ivo HOUF. Praha: Albatros, 2005. Ahoj děti - Dobrou noc. ISBN 80-00-01580-3. LEPILOVÁ, Květuše. *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!*. Brno: Edika, 2014. ISBN 978-80-266-0112-8.
7. KIMPTON, Archie. *Šmodrcha: pěkně popletený kočáček*. Ilustroval Kate HINDLEY, přeložil Jana HEJNÁ. Praha: Mladá fronta, 2015. ISBN 978-80-204-3450-0.
8. LEVI, Janec. *Strýček Ludvík v honduraských stepích*. Praha: Práh, 2012. ISBN 978-80-7252-367-2.
9. LOBEL, Arnold. *Kvak a Žbluňk jsou kamarádi*. 5. vyd. Přeložil Eva MUSILOVÁ. Praha: Albatros, 2007. První čtení (Albatros). ISBN 978-80-00-01876-8
10. MORKEŠ, Petr. *Komisař Vrtapka & prokletí zubu moudrosti*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2351-1.

11. PAVIS, Patrice. *Divadelní slovník: [slovník divadelních pojmů]*. Praha: Divadelní ústav, 2003. ISBN 80-7008-157-0.
12. PAVLOVSKÝ, Petr (ed.). *Základní pojmy divadla: teatrologický slovník*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-194-9.
13. PROCHÁZKOVÁ, Iva. *Eliáš a babička z vajíčka*. Ilustroval Markéta VYDROVÁ. Praha: Mladá fronta, 2013. ISBN 978-80-204-2855-4.
14. ROSOVÁ, Milena. *Úvod do studia literatury pro děti a mládež*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2002. ISBN 80-7042-224-6.
15. SEPÚLVEDA, Luis. *O rackovi a kočce, která ho naučila létat*. Ilustroval César Augusto BOLDRINI. V Praze: Rybka, 2006. ISBN 80-87067-01-0.
16. SKUTIL, Martin a kol. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367778-7.
17. ŠRUT, Pavel. *Lichožrouti*. Ilustroval Galina MIKLÍNOVÁ. V Praze: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-932-1.
18. ULÍČIANSKY, Ján. *Malá princezna*. Ilustroval Miloš KOPTÁK. Praha: Práh, 2010. ISBN 978-80-7252-300-9.
19. Pracovní konference společnosti přátel knihy pro mládež. *Dítě a kniha*. Brno: Tisk, n.p., knižní výroba, 1978.

20. Listování. *Masarykova Základní a mateřská škola* [online]. 2014 [cit. 2016-07-18]. Dostupné z: <http://www.zshnojnik.com/listovani/>
21. LISTOVÁNÍ NAPŘÍČ REPUBLIKOU ČESKOU. *Listování* [online]. © 2013 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <http://www.listovani.cz/listovani-pro-skoly/reference/item/listovani-napic-republikou-ceskou.html>
22. POSLÁNÍ. *Celé Česko čte dětem* [online]. © 2014 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/poslani>
23. S knihou v ruce s Lukášem Hejlíkem. *Svitavský deník* [online]. © 2014 [cit. 2016-06-1]. Dostupné z: http://svitavsky.denik.cz/kultura_region/s-knihou-v-ruce-s-lukasem-hejlikem-20140526.html

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Jmenný seznam dětí

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Ukázka rozhovoru

Příloha č. 2 – Úryvek z rozhovoru s Lukášem Hejlíkem

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Ukázka rozhovoru

Rozhovor s Dominikem

1. Víš, co je to kniha? Jak vypadá? Dokážeš jí popsat?

Jo vím. No umím obrázky, ale ne z knížky. Umím číst i psát, jenom velký písmena, ale někdy i malý.

A můžeš mi říct, jak vypadá?

Já už jsem ti říkal, že žádnou neumím.

A mohl bys mi ji ukázat?

Tady

A víš, z čeho je vyrobená?

Z papíru.

2. Máš nějakou oblíbenou knihu? Jakou?

Dědečku vyprávěj a Dědečku ještě vyprávěj a Čtyřlístků těch mám asi milión.

3. Přečteš už si knížku sám?

ano

4. Kdo, kdy a jak často ti čte doma?

Trochu si přečtu sám. A někdy mi dává táta nebo máma pohádku do ouška.

Co je pohádka do ouška?

Vlastně mi dává pohádku z rádia.

5. Čte ti maminka před spaním pohádku nebo ti ji pustí na televizi/počítači/Audio nahrávce?

Spíš z rádia.

6. Čte vám paní učitelka ve školce?

Jo. Každý den.

7. Koukáš na pohádky v televizi sám nebo s maminkou/sourozencem?

Jo. Kukám se s Nikolkou.

A kdo je Nikolka?

Sestra

8. Máš raději, když ti čte maminka knížku nebo když ti pustí pohádku?

Rači televizi.

19. Když je venku ošklivě a ty jsi doma, prohlížíš si někdy knížky?

No, ne.

10. Chodíte s rodiči do divadla? Jak často?

Včera jsem byl v kině, ale do divadla jsem ještě nikdy nebyl.

11. Chodí k vám do školky nějaká divadla?

No jo. Často.

Pamatuješ si na nějaké divadlo?

Ne

12. Líbilo se ti divadlo?

No moc ne

13. Můžeš mi říct, o čem byla pohádka?

O lichožroutech.

A víš, co dělají lichožrouti?

Žerou ponožky

14. Byla pohádka něčím jiná, zvláštní, než ty, které si už někdy předtím viděl?

ne

15. Co herci drželi celou pohádku?

No punčochu.

A ještě něco drželi?

Ne

Měli v ruce knížku.

Joo, knížku.

Víš, proč tu knížku měli u sebe?

Nevím

Oni ti tu knížku četli, tak jako to dělá maminka nebo paní učitelka.

Mě maminka ani tatínek moc nečtou, mě a mojí segře dávají rači z rádia.

16. A chtěl by si, aby ti rodiče takhle četli doma, jako ti lichožrouti?

Ne.

Proč?

Já rači poslouchám.

17. Chtěl by si tuhle knížku domů?

Ne.

18. Když se ti nějaká knížka líbí, kde si jí můžeš půjčit, aby sis jí mohl přečíst doma?

Nevím.

Příloha č. 2 – Úryvek z rozhovoru s Lukášem Hejlíkem

Rozhovor z roku 2013

Lukáši, pojďme nahlédnout do Vaší dramaturgie. Jak vybíráte knížky pro LiStOVání?

Složitě. Zásada číslo jedna je se neopakovat. A to jak sami sobě, tak divákům. A v poslední době dost hledíme na to, abychom to mohli hrát pro školy, takže je tam i určitá věková hranice. Ale pak si uděláme dva tři tituly pro sebe, které hrajeme třeba jenom sedmkrát, viz třeba Slovo boží.

Podle čeho knížku vyberete? Neboli jaká musí knížka být, abyste se rozhodli ji inscenovat?

Knížky dostávám od nakladatelů téměř všechny. Seznam toho, co musím přečíst, je vždycky šílený. Začnu číst a tak po třicáté stránce vím, jestli je to pro nás uchopitelné, jestli je to možné dělat. A když ne, tak odkládám. Takže málokdy dočtu, což je smutné. Mám takzvaně deformované čtení; všechno čtu pod vidinou toho „mohli bychom to udělat?“ Když se pro inscenování knihy rozhodnu, což je třeba každá desátá, tak to akorát posouvám dál, a pak to třeba ještě dávám kolegovi Pavlovi, aby se na to podíval.

Teď jsem asi úplně nerozuměla. Jak to, že musíte přečíst určitý seznam knížek?

Nakladatelství logicky počítá s tím, že když mi dá ty knížky, že si je přečtu.

A ty vám doporučují a dávají, protože vědí, že je můžete inscenovat?

Když si o ně napíšu, tak je rozhodně dostanu, někdy mi je posílají i sami. Na to si rozhodně nestěžuju, za to jsem rád.

Berete někde tipy na kvalitní texty, nebo přečtete, co vám přijde pod ruku, a pak se rozhodujete?

Samozřejmě čtu nějaké anotace, třeba víc co se týká děje, protože už si na nich dokážu představit, co bude, kolik by to mohlo hrát lidí, v čem to bude tematicky nové pro

nás. Samozřejmě čtu i nějaké recenze, sleduju, co se prodává, všechny aspekty se snažím vzít v potaz. Někdy se snažím něco vyzobnout, někdy naopak chci udělat něco, co hrozně jede. Někdy chci něco objevit a někdy chci něco zastrčit. Teď jsem na to odpovídal, že dramaturgicky si nepočínáme jako mnohá divadla, která mají třeba německou sezónu, nebo sezónu adaptovaných filmových scénářů, český rok, rakouské jaro. Tak to my prostě ne. My se vyhraňujeme tím, že se nevyhraňujeme. Protože ta forma je pořád stejná, ta drží, pořád jsou tam dva nebo tři lidi, čtou a používají pořád vesměs ten stejný princip, takže v tom to zůstane pořád to samé. A pak se daří, že tam, kde hrajeme na stálých scénách, tak ti lidé se na to vrací jako na seriál, a je jim vesměs jedno, co hrajeme. Takže nechodí na texty, ale spíš na nás, a to jsem rád. ...

Co Listování předává dětem?

Svou jednoduchou, ale funkční a zábavnou formou však učí děti nejen číst a mít rády literaturu, ale učí je také vnímat a mít rády divadlo. Ukazují, jak úsporně, a přitom s velkým efektem lze divadlo dělat, že k tomu nejsou zapotřebí světelné efekty, kaširované stromy, bohaté kostýmy a plyšová sedadla a že kulturní představení může být legrace i zážitek a ne jen příležitost k hraní her na mobilu v přítomném sálu.